

Beheerpakketten Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

Agrarische Natuur Drenthe

Open Grasland

2023

Inhoud

1. Grasland met rustperiode	3
2 Kuikenvelden.....	4
3 Plasdras voor weidevogels	5
4 Legselbeheer op grasland	6
5 Kruidenrijk grasland.....	7
6 Extensief beweide grasland.....	9
7 Ruige mest	10
8 Hoog waterpeil voor weidevogels	11
41 Ontwikkeling kruidenrijk grasland	12
42 Legselbeheer op bouwland en uitgesteld zaaien	14

1. Grasland met rustperiode

Introductie

Dit pakket biedt rust aan broedende vogels en opgroei gelegenheid aan kuikens. Een rustperiode is vooral voor weidevogels van belang, maar het beheer biedt ook schuil- en foerage gelegenheid voor insecten en kleine zoogdieren.

Beheereisen

- Er worden in de rustperiode (afhankelijk van pakketvariant) geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd.
- Voor pakketvarianten 1l, 1m, 1t, voorweiden en daarna rust: Het grasland wordt pas na rustperiode gemaaid.

Aanvullende beheervorschriften

- In de rustperiode vinden op het ANLb-perceel geen bewerkingen plaats, ook geen beweiding
- Het te voet betreden van het perceel moet zoveel mogelijk worden beperkt. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt voor maatregelen in het kader van het ANLb zelf, maar ook deze moeten zoveel mogelijk worden vermeden.

Adviezen

- Het advies is om de voorjaarsbemesting achterwege te laten en na de rustperiode te bemesten. Dit voorkomt een veel te zware snede na de rustperiode. Weidevogelkuikens kunnen zich moeilijk voortbewegen door een zwaar gewas.
- Van binnen naar buiten maaien, zodat weidevogels en kuikens een veilig heenkomen kunnen zoeken
- Maai overdag, want 's nachts of in de schemering zijn opschietende weidevogels die kunnen wijzen op aanwezige kuikens of nesten slecht zichtbaar.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
1a	Rust van 1 april tot 1 juni	€ 450,-
1b	Rust van 1 april tot 8 juni	€ 650,-
1c	Rust van 1 april tot 15 juni	€ 750,-
1d	Rust van 1 april tot 22 juni	€ 850,-
1e	Rust van 1 april tot 1 juli	€ 1.200,-
1m	Voorweiden tot 8 mei, daarna rust tot 22 juni	€ 280,-
1t	Voorweiden tot 8 mei, daarna rust tot 15 juni	€ 260,-

Kuikenvelden

Introductie

Een kuikenveld kan tijdens het broedseizoen worden afgesproken op percelen zonder weidevogelbeheer. Kuikenvelden bieden opgroeiende kuikens van weidevogels de ruimte om op te groeien, omdat een deel van het perceel waar ze zitten niet wordt gemaaid, terwijl de rest al wel wordt gemaaid. Het zijn vaak stroken of blokken in een grasland waar het grasland dus lang genoeg is om schuilgelegenheid en voedsel voor kuikens te bieden.

Beheereisen

- Er worden in de rustperiode (afhankelijk van pakketvariant) geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd en er vindt geen beweiding plaats.

Aanvullende beheervoorschriften

- Kuikenvelden in de vorm van stroken zijn ten minste 6 meter breed.
- Kuikenvelden mogen niet voor 1 juni worden gemaaid, dus ook niet voorafgaand aan de rustperiode voor een kuikenveld.

Pakketvarianten

De rustperiode ligt in de periode 1 mei tot 1 augustus, en heeft een duur van tenminste:

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
2a	2 weken	€ 400,-
2b	3 weken	€ 525,-
2c	4 weken	€ 650,-
2d	5 weken	€ 800,-
2e	6 weken	€ 950,-

3 Plasdras voor weidevogels

Introductie

Plasdras is een aantrekkelijk biotoop voor weidevogels om te rusten en te foerageren. Wormen en emelten komen bij een hoge grondwaterstand dichterbij het maaiveld en zijn daardoor beter bereikbaar voor weidevogels. Het is belangrijk dat naast de plasdras percelen met rustperiode aanwezig zijn, zodat er schuil- en opgroeimogelijkheden zijn voor de kuikens.

Niet het diepe water, maar juist het 'drassige' deel van een plasdras is het meest waardevol voor weidevogels. Praktisch vertaald hoeft u op een goed plasdrasperceel niet noodzakelijkerwijs laarzen aan om droge voeten te houden, maar heeft u wel per definitie natte sokken als u er op schoenen doorheen zou lopen. De oppervlakte voor dit pakket is het deel dat in de beheerperiode continu drassig is.

Beheereisen

- Het land is volledig drassig van 15 februari tot 15 juni.

Aanvullende beheervoorschriften

- Plasdrassen kunnen op een heel perceel of deel van het perceel liggen. Plasdras zetten van het land rondom greppels of langs slootkanten is ook mogelijk
- De plasdras wordt gecreëerd met pompen, dammetjes, afsluiten van greppels of andere maatregelen.
- Het plasdraspakket heeft betrekking op het drassige deel van een perceel. Dat deel moet in zijn geheel drassig zijn, slikkige randjes tellen wel mee.
- Om plasdras tot productieve (landbouw)grond te laten behoren, is het nodig om minstens één keer per jaar te maaien.

Adviezen

- Om te voorkomen dat de plasdras omgeven wordt door een te zwaar gewas, is het advies om het hele perceel vooraf niet te bemesten, slepen of bloten
- Om te voorkomen dat de plasdras omgeven wordt door een te zwaar gewas, is het advies om ook na afloop terughoudend te zijn met bemesting, het perceel kort de winter in laten gaan.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
3c	Plasdras 15 februari tot 15 juni	€ 2.575,-

4 Legselbeheer op grasland

Introductie

Dit pakket helpt boeren bij de bescherming van nesten en kuikens op grasland. Doordat bekend is waar nesten en kuikens aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden daarop worden afgestemd. Bij aanwezigheid van nesten op grasland worden nestbeschermers geplaatst bij beweiding en bij maaien wordt een deel van het perceel niet gemaaid, zodat de kuikens daar veilig kunnen opgroeien, hier kan legselbeheer plus aansluitend een periode van rust worden afgesloten.

Beheereisen

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijvoorbeeld op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst.
- *Pakket a:* Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, tenminste via enclaves van minimaal 50 m²
- *Pakket d-h:* Kuikenvelden na legselbeheer: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen op een deel van het perceel via een rustperiode van datum x tot y waarbij de vrijwaring tenminste 14 kalenderdagen duurt.

Aanvullende beheervoorschriften

- *Pakket a:* De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen gecontroleerd op aanwezige legsels. Monitoring van nesten en kuikens zoveel mogelijk zonder betreding van het veld uitvoeren (bijvoorbeeld vanaf de rand van het perceel of met drones)
- *Pakket d-h:* In de rustperiode zijn bewerkingen en beweiding niet toegestaan
- *Pakket d-h:* Kuikenvelden in de vorm van stroken zijn ten minste 6 meter breed.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
4a	Legselbeheer op grasland	€ 75,-
4d	Legselbeheer op grasland plus 2 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	€ 400,-
4e	Legselbeheer op grasland plus 3 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	€ 525,-
4f	Legselbeheer op grasland plus 4 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	€ 650,-
4g	Legselbeheer op grasland plus 5 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	€ 800,-
4h	Legselbeheer op grasland plus 6 weken rust in de periode van 1 mei tot 1 augustus	€ 950,-

5 Kruidenrijk grasland

Introductie

Kruidenrijke graslandpercelen zijn erg belangrijk voor weidevogels. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, waardoor vogels hier voedsel kunnen vinden. Ook vormen ze door de late maaidatum een geschikt toevluchtsoord wanneer omliggend grasland wordt gemaaid of akkers geoogst. De kruiden komen van nature in grotere aantallen voor, verspreid over het hele perceel, de zode is open en divers van structuur door de vele kruiden met veel bloeistengels en weinig blad. Dit heeft ook als voordeel dat kuikens zich goed kunnen voortbewegen in het grasland.

Beheereisen

- Er worden in de rustperiode (afhankelijk van pakketvariant) geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals Akkerdistel, Ridderzuring, Jacobskruiskruid en Brandnetel, op maximaal 10% van de beheereenheid
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.
- Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.

Aanvullende beheervoorschriften

- Het grasland mag niet worden gescheurd of gefreesd
- Het streven is dat kruidenrijk grasland via natuurlijke processen kruidenrijk is. Bij gebrek aan soorten in de zaadbank of in de omgeving kan pleksgewijs worden ingezaaid of met soortenrijk hooi zaden worden aangevoerd. Dit is alleen een optie als de productiviteit gematigd is (rond 5-7 ton ds/ha) en met een autochtoon, streekeigen mengsel.
- Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode. Via cumulatie met het pakket Ruige mest, ongeveer 5-10 ton per ha. Bij voorkeur bemesten na de rustperiode, om een te zwaar gewas te voorkomen. Een te zwaar gewas gaat liggen, en is niet meer geschikt voor kuikens en als voedergewas heeft het een slechte kwaliteit.
- Laat bij iedere maaibeurt een kruidenrijk deel (10% of meer) staan. Dit is gunstig voor zaadsetting van bloeiende kruiden en voor insecten
- Bewerkingen en beweiding zijn in de rustperiode niet toegestaan, daarbuiten wel. Bij voorweiden, niet bloten.

Adviezen:

- Van binnen naar buiten maaien, zodat weidevogels en kuikens een veilig heenkomen kunnen zoeken
- Maai overdag, want 's nachts of in de schemering zijn opschietende weidevogels die kunnen wijzen op aanwezige kuikens of nesten slecht zichtbaar.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
5a	Kruidenrijk grasland, rust 1 april tot 15 juni, 4 indicatorsoorten	€ 1.250,-

5b	Kruidenrijk grasland, rust 1 april tot 22 juni, 4 indicatorsoorten	€ 1.550,-
5c	Kruidenrijk grasland rust 1 april tot 1 juli, 4 indicatorsoorten	€ 1.650,-

6 Extensief beweid grasland

Introductie

Extensief beweid grasland draagt bij aan het habitat voor weidevogels. Het is waardevol voor insecten en insectenetende vogels die voorkomen op wat korter gras en een bepaalde beweidingsdruk kunnen hebben, bijvoorbeeld de Kievit. De mest van het vee trekken insecten aan die als voedsel dienen voor volwassen vogels en de wat oudere kuikens. Er wordt gewerkt met een lage veebezetting, zodat er voldoende ruimte voor weidevogels is. Dit pakket past bij een grasproductie van ca 7 ton ds/ha/jaar.

Beheereisen

- Beweiding is verplicht van 1 mei tot 15 juni. De veebezetting is afhankelijk van pakketvariant.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemkruiden zoals Akkerdistel, Ridderzuring, Jacobskruiskruid en Brandnetel, op maximaal 10% van de beheereenheid. Tijdens de beweiding is chemische onkruidbestrijding niet toegestaan.

Aanvullende beheervoorschriften

- In de periode van extensief beweiden wordt het land niet bewerkt. Denk daarbij aan maaien, rollen, slepen, scheuren, frezen, (her)inzaaien, doorzaaien en bemesten.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
6a	Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 1,5 GVE/ha	€ 700,-
6c	Beweiding verplicht van 1 mei tot 15 juni, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 3 GVE/ ha	€ 500,-
6d	Beweiding verplicht van 1 mei tot 1 juli, minimaal 1 GVE/ha en maximaal 1,5 GVE/ha	€ 800,-

Diersoort	GVE
Stieren, koeien en andere runderen ouder dan twee jaar en paardachtigen ouder dan zes maanden	1
Runderen vanaf zes maanden maar niet ouder dan twee jaar	0,6
Runderen jonger dan zes maanden	0,4
Paardachtigen jonger dan zes maanden	0,4
Schape, geiten en lammeren	0,15
Alpaca's	0,15
Fokzeugen > 50 kg	0,5
Andere varkens	0,3
Legkippen	0,014
Ander pluimvee	0,03

Let op! Deze tabel geldt alleen voor de GVE berekening van begrazing in combinatie met ANLb-subsidies.

7 Ruige mest

Introductie

Bemesting met ruige mest stimuleert het bodemleven ten behoeve van boerenlandvogels. Storrijke mest zorgt tevens voor nestmateriaal. Het bodemleven, waaronder regenwormen en insecten hebben meer aan ruige mest dan andere vormen van mest. Zorgt ook voor hogere organische stof en goed voor bodemstructuur.

Beheereisen

- De beheereenheid wordt bemest met ruige stalmest.

Aanvullende beheervoorschriften

- Dit pakket is bedoeld voor beheer gericht op boerenlandvogels. Er wordt ruige stalmest uitgereden met strodeeltjes.
- Dit pakket kan alleen in combinatie met een ander beheerpakket worden afgesloten.
- Op de beheereenheid wordt in een kalenderjaar ten minste 5 en maximaal 10 ton ruige stalmest per hectare uitgereden, om te voorkomen dat de grasmat te zwaar voor weidevogelkuikens wordt, is meer niet nodig
- De ruige stalmest wordt in één keer opgebracht
- Als er sprake is van een rustperiode, wordt de mest vanaf de dag volgend op de einddatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket tot de toegestane einddatum volgens de mestwetgeving uitgereden
- Bij voorkeur wordt er niet vóór de rustperiode uitgereden. Omdat dat leidt tot een te zwaar gewas dat slechte voederkwaliteit heeft (risico dat het doorschiet, platslaat of vervilt).
- Overleg met het collectief over het beste moment om de mest uit te rijden. Als er ruige mest is uitgereden, dan niet in dezelfde periode ook drijfmest uitrijden.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
7a	Ruige mest	€ 100,-

Meldingen

U moet van het uitrijden van de ruige stalmest **binnen 5 werkdagen melding** doorgeven. Dit kan via www.mijnboerennatuur.nl. In de handleiding staat hoe u een melding in kan voeren. U kan ook een mail sturen naar uw gebiedscoördinator. Vermeld daarin het nummer van de beheereenheid, de oppervlakte waarop ruige mest is uitgereden en de uitvoeringsdatum.

8 Hoog waterpeil voor weidevogels

Introductie

Door het slootpeil tijdelijk op te zetten ontstaat een plek waar het bodemleven goed beschikbaar is voor weidevogels. Ook vertraagt de grasgroei en wordt de structuur van de grasmat wat opener. Een hoog waterpeil werkt extra goed als het gelegen is naast kruidenrijk grasland, waar de weidevogels kunnen schuilen en als foerageergebied werkt voor de jonge vogels.

Beheereisen

- Waterpeil is x cm hoger dan aangegeven polderpeil. X cm boven zomer- danwel winterpeil (volgens vergunning), zie pakketvarianten.

Aanvullende beheervorschriften

- Er wordt een vergunning aangevraagd bij het Waterschap om het peil hoger te zetten in sloten.
- Opbrengstderving in het aangrenzende perceel wordt vergoed o.b.v. de periode en het peil verschil. Als richtlijn geldt: periode 15 februari – 15 juni of 15 maart – 15 juni. En het peilverschil: 20, 30 of 40 cm hoger dan peilbesluit omgeving, zie pakketvarianten.
- Het oppervlaktewaterpeil naast de beheereenheid bereikt ná de verhoging een peil t.o.v. het (gemiddelde) maaiveld van 25 centimeter of minder op veengrond en 40 centimeter of minder op kleigrond.
- Het pakket kan niet worden afgesloten in gebieden die volgens het peilbesluit van het waterschap een drooglegging hebben van 70 cm of meer (zomerpeil).

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
8a	Het waterpeil wordt met minimaal 20 cm verhoogd.	€ 100,-
8b	Het waterpeil wordt met minimaal 30 cm verhoogd.	€ 150,-
8c	Het waterpeil wordt met minimaal 40 cm verhoogd.	€ 200,-

41 Ontwikkeling kruidenrijk grasland

Introductie

Dit pakket is bedoeld voor percelen waar je (extensief) kruidenrijk grasland wilt ontwikkelen, maar die nu nog zeer soortenarm zijn, met bijvoorbeeld dominantie van Witbol of die wellicht momenteel nog geheel uit Engels raaigras bestaan. Verschrallen van de bodem bevordert de kruidenrijkdom, dat wil zeggen: niet bemesten, geen bagger op brengen en het maaisel afvoeren. Door beweiding achterwege te laten, voorkom je bemesting van het perceel en zorg je voor een snellere verschraling van het perceel. Dit is gunstig voor het verkrijgen van meer kruiden.

Dit pakket past in verschillende leefgebieden. De eerste snede is in het broedseizoen, daarom wordt er gezocht naar nesten. Vroeg maaien is van belang om het dominantiestadium van Witbol te doorbreken, dan wel om zoveel mogelijk voedingsstoffen af te voeren.

Dit pakket richt zich op twee typen uitgangssituaties:

- **productief grasland met dominantie van Engels raaigras:** te vinden in veel regulier beheer grasland in de melkveehouderij. Gebruik hier pakketvariant a, gevolgd door c.
- **grasland met dominantie van Witbol:** vaak ontstaan door jarenlang uitgesteld maaien. Gebruik hier pakketvariant b gevolgd door d
- Als er geen vogels broeden of kuikens aanwezig zijn, worden alleen varianten a en b gebruikt.

Beheereisen

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijv op stalkaart of via geo informatie).
- *Pakket a* (verschrallen productief grasland): Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode van 1 april tot 27 april.
- *Pakket b* (doorbreken Witbol dominantie): Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode van 1 april tot 22 mei.
- *Pakket c* (kuikenveld bij verschrallen productief grasland): Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode (vanaf 1 april) tot 15 juni.
- *Pakket d* (kuikenveld bij doorbreken Witbol dominantie): Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, via een rustperiode (vanaf 1 april) tot 15 juni.
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijze bestrijding van haarden van probleemonkruiden zoals Akkerdistel, Ridderzuring, Jacobskruiskruid en Brandnetel, op maximaal 10% van de beheereenheid.
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 3x keer gemaaid en afgevoerd. De eerste maaibeurt gebeurt zo vroeg mogelijk, om een te zwaar gewas en een eventuele dominantie van witbol te voorkomen, laatste maaibeurt in september/oktober.
- Minimaal 2 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) ten behoeve van specifiek doel zijn in transect aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.

Aanvullende beheervoorschriften

- Het beheer begint met pakketvariant a of b: rust en nesten registreren. Gevonden nesten en kuikens worden beschermd door die delen niet te maaien. Die delen (kuikenvelden met rust) kunnen worden omgezet in pakketvariant c respectievelijk d.
- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- Als er een kruidenrijk deel aanwezig is, bijvoorbeeld in de randen, dan minimaal 10% van het kruidenrijkste gewas en/of nestlocaties blijft per maaibeurt staan. Per maaibeurt kan dat rouleren.
- (Na)beweiding is mogelijk vanaf 1 augustus.
- Het gewas moet kort de winter in.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd, ingezaaid of geklepeld

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding/ha
41a	Verschralen voedselrijk grasland	€ 500,-
41b	Doorbreken Witbol dominantie	€ 900,-
41c	Verschralen voedselrijk grasland plus aansluitend kuikenveld	€ 850,-
41d	Doorbreken Witbol dominantie plus aansluitend kuikenveld	€ 1.200,-

42 Legselbeheer op bouwland en uitgesteld zaaien

Introductie

Dit pakket helpt boeren bij de bescherming van nesten en kuikens op bouwland. Het gaat dus vaak om maïsland, maar niet uitsluitend. Doordat bekend is waar nesten en kuikens aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden daarop worden afgestemd.

Contact met veldmedewerkers/vrijwilligers is erg belangrijk. Zij brengen de nesten in en kuikens in kaart, daarbij moet zoveel mogelijk vanaf de rand van het perceel gemonitord worden. Nesten worden geregistreerd, het liefst digitaal.

Nesten worden beschermd tegen verstoring via verplaatsen, nestbeschermers of via uitstellen van zaaien van het gewas.

Beheereisen

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijvoorbeeld op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst.
- *Pakket b:* Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen via een rustperiode van 15 maart tot 15 mei

Aanvullende beheervoorschriften

- *Pakket a:* De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen gecontroleerd op aanwezige legsels. Monitoring van nesten en kuikens zoveel mogelijk zonder betreding van het veld uitvoeren (bijvoorbeeld vanaf de rand van het perceel of met drones)
- Legselbeheer op bouwland/rust periode op bouwland heeft alleen zin als er aangrenzend opgroeihabitat voor kuikens aanwezig is, daarom altijd zorgen voor opgroeihabitat, zoals kruidenrijke akkerranden of direct aangrenzend weidevogelgrasland.

Pakketvarianten

Pakketcode	Pakketnaam	Vergoeding
42a	Legselbeheer op bouwland	€ 50,-
42b	Rustperiode op bouwland van 15 maart tot 15 mei	€ 300,-